

Klima- og miljøstrategi

Omstilling til et bærekraftig lavutslippssamfunn

Vedtatt av bystyret 18. januar i sak 2/23

Drivhuseffekten

I nederste del av atmosfæren til jorda, ligger skyer og gasser som CO₂, metan og lystgass. Disse sørger for at ikke all varmen fra sola reflekteres ut i verdensrommet igjen, med en gang den har truffet jordoverflaten. Det er dette som kalles drivhuseffekten. På grunn av drivhuseffekten har vi en temperatur på jorda som i gjennomsnitt er pluss 15 grader. Uten drivhuseffekten ville temperaturen i gjennomsnitt vært ned mot minus 18 grader, da ville det ikke vært mulig med liv på jorda.

Hva er klimagass?

Gassene som bidrar til drivhuseffekten, som CO₂, metan og lystgass, kalles ofte klimagasser. De bidrar til at varmen fra sola blir lagret ved jordoverflaten, i stedet for å bli reflektert ut i verdensrommet. De siste hundreårene har menneskelig aktivitet ført til økt utslipp av klimagasser. Det er sluppet ut mye mer CO₂ i atmosfæren enn verdens planter, trær og alger har klart å lagre gjennom fotosyntesen. Dette fører til at drivhuseffekten blir forsterket, og til en økning av den globale gjennomsnittstemperaturen.

Hvorfor er det farlig at vi slipper ut klimagasser?

Forskning blir stadig tydeligere. Den siste rapporten fra FNs klimapanel er skrevet av 234 forskere fra 66 land. Rapporten understreker at menneskers påvirkning på klimaet har ført til at den globale oppvarmingen går raskere enn før, og kan ikke sammenlignes med noen annen periode de siste 2000 årene. Den globale gjennomsnittstemperaturen har allerede steget med 1,1 grad siden førindustriell tid, ca. 1850.

Klimaendringene vil gi alvorlige konsekvenser, og vi ser allerede noen av dem. Høyere temperatur fører til hetebølger, tørke, flom, kraftige stormer, ismelting og stigende hav. Allerede er en million plante- og dyrearter utrydningstruet, og forurensning tar livet av 9 millioner mennesker årlig. I global sammenheng ser vi stadig oftere at mennesker må forlate hjemmene sine og bli flyktninger på grunn av ekstremvær. Dersom vi ikke klarer å stanse økningen av temperaturen på jorden, vil store regioner bli ubeboelige for mennesker.

Direkte/indirekte utslipp

Direkte utslipp

Utslipp som fysisk skjer innenfor Kristiansand kommunes grenser.

Kristiansand kommune

Avfallsforbrenning

Dieseldrevne motorredskaper

Liten lastebil

Personbil

Industri

Småbåt

Indirekte utslipp

Utslipp av klimagasser som skjer utenfor Kristiansands grenser, men som forårsakes av kommunens innbyggere og næringsliv. Disse er ca. 4-6 ganger så store som de direkte utslippene.

Avfalls-
håndtering

Mat-
produksjon

Langtransport

Produksjon

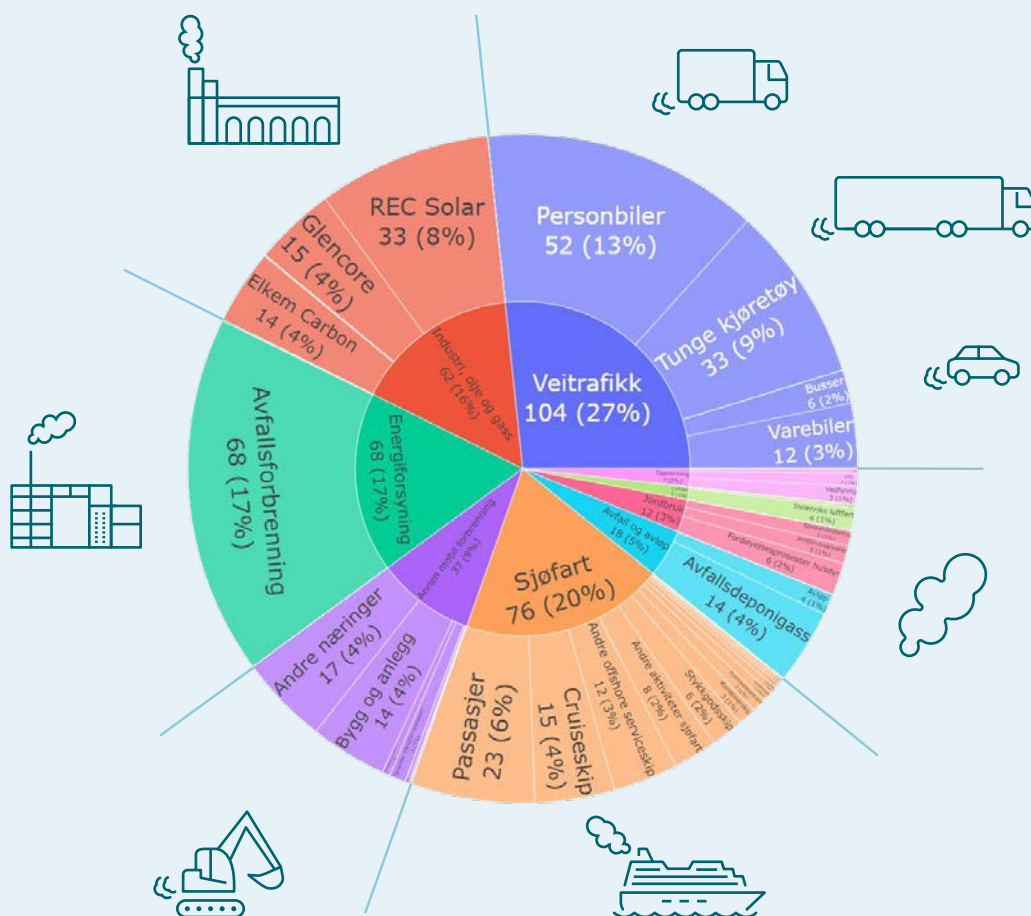
Transportskip

Fly

Drivhuseffekten

Hvordan påvirker Kristiansand den globale oppvarmingen?

Kristiansand kommune hadde i 2020 et utslipp av klimagassutslipp på omtrent 390 000 tonn. Dette er de direkte utslippene som fysisk skjer innenfor Kristiansand kommunes grenser. De er fordelt som i figuren under.

I tillegg kommer de indirekte utslippene. Dette er utslipp av klimagasser som skjer utenfor Kristiansands grenser, men som forårsakes av kommunens innbyggere og næringsliv på grunn av varer og tjenester fra andre områder. Disse er ca. 4–6 ganger så store som de direkte utslippene.

7,9
tonn

I 2019 var Norges klimagassutslipp på 7,9 tonn CO₂ per innbygger. Dette er betydelig høyere enn verdensgjennomsnittet på 4,7 tonn. Kommunene løser innbyggernes daglige behov og organiserer samfunnet på lokalt nivå. Kommunen har derfor mulighet til å gjøre tiltak som kan bidra til at innbyggernes, og den lokale industriens utslipp blir mindre. Dersom alle kommuner senker utslippene, vil det utgjøre en stor forskjell for Norges samlede utslipp.

80%

Slik skal Kristiansand kommune bidra

Kristiansand kommune har mål om at 1. Kristiansand skal være et sosialt rettferdig lavutslippssamfunn med 80 % lavere direkte klimagassutslipp i 2030 enn i 2015, 2. at kommunen og innbyggerne skal klare mer med mindre ressurser, og 3. at vi skal ta vare på naturen og sikre naturmangfoldet og kulturlandskapet.

En helt nødvendig del av omstillingen til et lavutslippssamfunn, er at vi har fokus på vårt totale klimafotavtrykk, det vil si at vi reduserer både direkte og indirekte utslipp. Vi må gjøre store endringer som vil kreve innovative løsninger, samskaping og samarbeid mellom kommunen, offentlige aktører, universitetet/forskningsmiljøer, næringsliv, frivillige organisasjoner og innbyggerne. Vi må både gjøre dagens løsninger bedre, finne nye løsninger, og gjøre samfunnsendringer for hvordan vi forbruker, bor og beveger oss.

Denne strategien viser hvilke tiltak Kristiansand kommune vil jobbe med fremover.

Satsings- områder

For å møte utfordringsbildet og sikre oppnåelse av overordnede mål vedtatt i kommuneplanens samfunnsdel har Kristiansand kommune fokus på følgende:

Arealbruk og naturmangfold

Slik vil vi ha det:

Kommunen bruker areal- og transportplanlegging aktivt til å utvikle et sosialt rettferdig lavutslippssamfunn.

Slik gjør vi det:

Redusere transportbehovet gjennom samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, med vekt på mobilitet til fots, sykkel og med kollektivtransport.

Prioritere fortetting og transformasjon i og nær senterområder, for å redusere behovet for å ta i bruk nye utbyggingsområder.

Hindre omdisponering av dyrket mark og fastsette langsiktig grense for utbygging mot utmark og jordbruksområder, for å ivareta friluftsf- og landbrukshensyn og motvirke byspredning

Sikre og videreutvikle overordnet og lokal grønnstruktur, med trygge forbindelser til boområder. Bevare 100-metersbeltet langs sjø og vassdrag, og tilrettelegge for allmennhetens bruk av strandsonen og elvebredder.

Opptaket av klimagasser i naturen, på land, i ferskvann og i havet, øker mot 2030 og naturmangfoldet tas vare på.

Forvalte natur slik at naturlige karbonlagre og naturmangfold på land, i ferskvann og i havet blir tatt vare på. Dette inkluderer restaurering av forringede økosystemer.

Ha god oversikt over naturtypene i Kristiansand og ta hensyn til områder med viktige naturmangfoldverdier og karbonrike arealer i arealplanlegging.

Mat og jordbruk

Slik vil vi ha det:

I Kristiansand har alle god kompetanse om bærekraftig kosthold og matproduksjon.

I Kristiansand er det god matberedskap og marked for kortreist, bærekraftig mat.

Kristiansand har redusert sitt matsvinn pr. innbygger med 50 %.

Slik gjør vi det:

Stimulere til andelslandbruk.

Gjenreise skolehager og øke praktisk læring om økologi i skoler og barnehager.

Styrke kompetansen om bærekraftig kosthold og matproduksjon.

Etterspørre kvaliteter som sunn, kortreist og bærekraftig kvalitetsmat som reduserer matsvinn, i anskaffelser og rammeavtaler.

Styrke utviklingen av et bærekraftig og miljøvennlig jordbruk.

Unngå nedbygging av matjord, reparere naturlige kretsløp, styrke jordhelsen og naturlige karbonlagre.

Styrke bruken av kortreiste, bærekraftige råvarer som mat, gjødsel, dyrefôr og andre biologiske ressurser fra naturlige kretsløp.

Utvikle og legge til rette slik at Kristiansand blir ledende på urban dyrking.

Bidra til kompetanseutvikling om matredding.

Legge til rette for å enkelt kunne redde mat.

Bidra til samarbeid mellom aktører i alle deler av verdikretsløpet knyttet til mat.

Grønn mobilitet og logistikk

Slik vil vi ha det:

I Kristiansand er transport i det vesentlige utslippsfri i 2030.

Kristiansand havn videreutvikles til å bli en moderne og internasjonalt ledende havn for omstilling til utslippsfrie løsninger.

I Kristiansand reduseres transportbehovet ved innovative og kortreiste alternativer.

Slik gjør vi det:

I Kristiansand arbeider vi aktivt for at gange, sykling og bruk av kollektivtransport skal være et naturlig førstevalg.

I Kristiansand legges det til rette for etablering av løsninger for delingsmobilitet for å redusere behovet for private transportmidler.

Når kommunen kjøper nye biler og maskiner, er de utslippsfrie eller bruker bærekraftig fornybare drivstoff.

Kommunen skal være en pådriver for overgang til utslippsfri kollektivtransport og taxi.

I Kristiansand tilrettelegger vi for overgang til utslippsfrie kjøretøy i personbil-, vare og godstrafikken. Under dette gjelder også etablering av nødvendig infrastruktur og utslippsfrie energikilder.

Kristiansand havn arbeider med å tilrettelegge for transport- og logistikk-løsninger som reduserer klimagassutslipp, som eksempelvis tilrettelegge for godsoverføring fra vei til båt og bane.

Kristiansand havn skal innen 2030 tilby land- og ladestrøm ved alle havnas kaier.

Innen 2030 skal driften av Kristiansand havn være basert på utslippsfrie løsninger.

Kristiansand havn tar en aktiv rolle som energiknutepunkt, ved å tilrettelegge for utslippsfrie og utslippsreducerende drivstoff til sjøtransporten.

I Kristiansand er det naturlig å vurdere alternativer til reiser, som eksempelvis møter og samlinger gjennom digitale plattformer o.l.

I Kristiansand legges det til rette for at kortreiste produkter og tjenester blir foretrukne valg.

Bærekraftig steds- og eiendomsutvikling

Slik vil vi ha det:

I Kristiansand har vi en klimavennlig stedsutvikling, og helhetlige prosjekter med kvalitet. Prosjekter har fokus på å fremme et sosialt rettferdig lavutslippssamfunn.

Slik gjør vi det:

Steds- og eiendomsutvikling tar utgangspunkt i at det er behov for å sikre total kvalitet, inkludert fremtidsrettet energibruk og reduksjon i klimagassutslipp. Med total kvalitet menes byggeskikk/arkitektur, identitet, landskapshåndtering, naturmangfold, kulturminneforvaltning, tjenestetilbud, rekreasjonstilbud, mulighet for utfoldelse for alle, med mer.

For hvert enkelt kommunesenter, bydelssenter og lokalsenter gjøres en vurdering av hva som er de viktigste forutsetningene for å initiere og/forsterke en bærekraftig klimaomstilling.

I Kristiansand gjennomføres bærekraftige utviklingsprosjekter og innovative prosesser.

I steds- og eiendomsutviklingsprosjekter skal det vurderes en tidligfase dialog med aktuelle interessenter. Hensikten er å utforske handlingsrommet for innovative klima- og bærekraftskonsepter på en systematisk og grundig måte.

I Kristiansand er klimagassutslippene fra bygg og anlegg så lave som mulig. Vi har en sirkulær økonomi for materialer, og har redusert behovet for bygningsmasse.

I alle sammenhenger kommunen direkte (egne anskaffelse) eller indirekte (gjennom krav til og/eller avtaler med utviklere) anskaffer varer og tjenester, skal fokus være på bærekraftig klimaomstilling (ombruk, materialgjenvinning, delingsløsninger, utslippsfrie maskiner, innovasjonspartnerskap mv).

Kristiansand kommune stimulerer til kreativ og utslippsbesparende gjenbruk av bygningsmasse og materialer, ved å alltid grundig vurdere rehabilitering før riving, og prioritere prosjekter med mest mulig sirkulærøkonomisk ressursbruk.

Det stimuleres spesielt til å fremme sambruk, f.eks. hybride konsepter, som er grunnleggende mer energi- og ressurseffektive enn tradisjonelle løsninger.

Som samfunnsaktør skal kommunen arbeide for at hele bygge- og anleggsvirksomheten i byen skal være utslippsfri innen 2030. På vei mot utslippsfrie løsninger skal det benyttes bærekraftige fornybare drivstoff.

Kristiansand kommune er en forbildekommune for bærekraftig steds- og eiendomsutvikling, og en pådriver for klimaomstilling i bransjen.

Egne eiendomsressurser og virkemidler knyttet til bærekraftig steds- og eiendomsutvikling (kjøp, salg, makeskifte, porteføljestyling, partnerskap m.m.) har fokus på å fremme bærekraftig klimaomstilling.

Tilrettelegge for samarbeidsarenaer og kunnskapsdeling som fremmer bærekraftig klimaomstilling i bransjen.

Grønn omstilling i næringslivet

Slik vil vi ha det:

I Kristiansand samarbeider offentlig og privat sektor om en kunnskapsbasert bærekraftig omstilling.

Slik gjør vi det:

Tilrettelegge for og samarbeide med små og mellomstore bedrifter om miljøsertifisering.

Definere indikatorer, måle, rapportere og identifisere nødvendige tiltak for å nå mål om bærekraftig omstilling.

Formidle tydelig hva som skal til for å nå kommunens klima- og miljømål og bidra til å øke kunnskap om bærekraftig klimaomstilling.

I Kristiansand er bærekraft en konkurransekraft.

Bruke kommunens rolle som innkjøper aktivt for å bidra til grønn omstilling av næringslivet.

Motivere næringslivet og styrke gründerskap gjennom bruk av insentiver og innovasjon.

Benytte regionens ressurser og kompetanse samt tiltrekke nye virksomheter for å utvikle fremtidens bærekraftige løsninger.

Stimulere utvikling av nye kortreiste verdikjeder og løsninger for mer ansvarlig forbruk og produksjon.

Samarbeide med næringslivet og legge til rette for omstilling til en sirkulær økonomi.

Kristiansand kommune skaper nye forretningsmuligheter innen reparasjon og salg av brukte varer, ved å redusere innkjøp av nye varer i egen drift.

Samarbeide med industrien og forbrenningsanlegg for etablering av bærekraftige forretningsmodeller for karbonfangst og -utnyttelse (CCS/CCU).

Forbruk og avfall

Slik vil vi ha det:

I Kristiansand har vi en bærekraftig sirkulær-økonomi som innebærer at «verdikjeder» erstattes av «verdikretsløp» og uønskede stoffer er tatt ut av kretsløpet.

I Kristiansand har vi smart plastbruk og høyt fokus på marin forsøpling.

Mengde av produsert restavfall i Kristiansand er halvert i 2030 på grunn av betydelig redusert forbruk og økt materialgjenvinningsgrad minst 65 % innen 2030.

Slik gjør vi det:

Fremme sirkulære og bærekraftige løsninger gjennom forvaltning, innkjøp og anskaffelser.

Samarbeide med flere aktører om å utvikle og realisere sirkulærøkonomiske forretningsmodeller.

Etablere og videreutvikle en regional samarbeidsplattform for å styrke det sirkulære arbeidet for å finne nye løsninger og bruksområder for avfallsfraksjoner.

Redusere bruk av unødvendig plast og fremme flerbruksløsninger.

Forebygge at avfall havner på avveie.

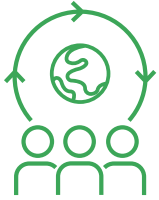
Støtte marint opprydningsarbeid fra frivillige og lokale aktører.

Prioritere reduksjon av forbruk, ombruk og materialgjenvinning framfor forbrenning.

Tilrettelegge for mer deling, bytting, utlån, reparasjon og ombruk og gjøre slike tilbud bedre kjent for innbyggere og næringsliv.

Etablere bedre systemer for ombruk, særlig av møbler, elektronikk, byggematerialer og tekstiler.

Etablere gode avfallsløsninger som gjør det enkelt å kildesortere.

Klimaledelse

Slik vil vi ha det:

Kommunen er en nøkkel-aktør i omstillingsarbeidet, og har tydelig klimaledelse.

Slik gjør vi det:

Ivareta klima- og miljøperspektivet i alle administrative og politiske beslutningsprosesser.

Initiere og gjennomføre utviklingsprosesser som er nødvendige for å få til omstillingen til lavutslippssamfunnet.

Utøve effektiv klimaledelse ved å sette tydelige mål som følges opp og gjennomføring av konkrete tiltak.

Benytte seg av hensiktsmessige systemer og verktøy for omstillingsarbeidet.

Sikre at kommunen har nødvendig og oppdatert klima- og miljøkompetanse på tvers av ansvarsområder.

Jobbe helhetlig med klimagassreduksjon for å redusere utslipp kommunen har ansvar for, både innenfor og utenfor kommunens grenser.

Bruke innkjøpsrollen aktivt for å redusere kommunens forbruk, klimagassutslipp og miljøbelastning.

Sikre at ledere og ansatte tar sin del av ansvaret for klimaledelse og for at kommunen skal være et godt forbilde for klimaomstilling.

Bruke aktivt eierstyring som virkemiddel for omstilling

Kommunen stimulerer innbyggere og næringsliv til klimavennlig atferd gjennom informasjon, dialog og samarbeid.

Etablere og forbedre samarbeid med aktører i hele samfunnet som kan bidra til at kommunens ambisjoner om bærekraftig klimaomstilling realiseres.

Kommunisere målrettet og kunnskapsbasert informasjon, som skaper forståelse, engasjement og nødvendige holdnings- og atferdsendringer.

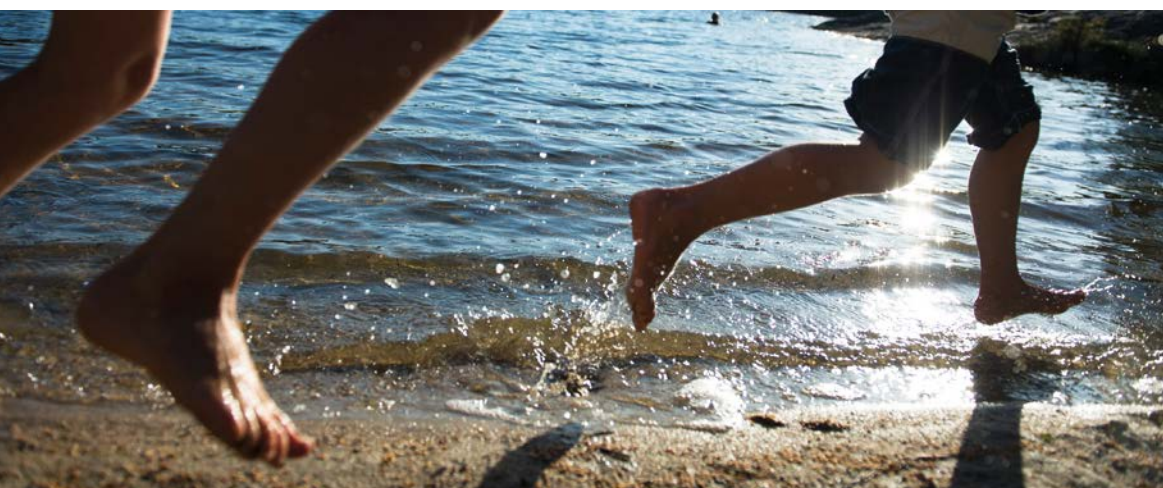

Kristiansand kommune
– et sosialt rettferdig
lavutslippssamfunn

Kristiansand
kommune

Postboks 4
4685 Nodeland
Tlf: 38 07 50 00
www.kristiansand.kommune.no

Design: Tress Design
Foto: Anders Martinsen (for sidebilde, baksidebilde: barn som vasser),
Kjell Inge Søreide (s. 2), South Coast Creative (Bølgen barnekræftsenter).